

Vloga maturantov novomeške gimnazije pri e-promociji kulturne dediščine Novega mesta

Mišo Andrijanič, predsednik, maturanti 1960
Odbor maturantov za proslavitev 280-letnice novomeške gimnazije
S pomočjo ChatGPT

Srečanje maturantov novomeške gimnazije
Narodni dom Novo mesto, 15. oktobra 2026

Spoštovane maturantke, spoštovani maturanti, cenjeni gostje,

Leto 2026 je za maturante novomeške gimnazije posebno leto. *Praznujemo 280 let od ustanovitve gimnazije v Novem mestu 8. avgusta 1746.* Toda obletnica ni samo priložnost, da se spominjamo preteklosti. Je tudi priložnost, da se vprašamo:
Kaj lahko maturanti naredimo, da bo bogata kulturna, izobraževalna in zgodovinska dediščina Novega mesta bolje poznana, dostopna in ohranjena tudi prihodnjim generacijam?

Eden od odgovorov je: *uporabimo možnosti digitalne dobe.*

Od spominjanja k e-promociji
Med tisoči maturantov novomeške gimnazije je ogromno znanja, izkušenj, dokumentov, fotografij, knjig, osebnih zgodb in poznanstev.
Vsakdo pozna del zgodbe. Nekdo hrani staro fotografijo. Drugi pozna pomembnega maturanta. Tretji ima doma dokument, ki ga širša javnost še ni videla. Nekdo se spominja profesorja, dogodka ali ustanove, ki je pomembno zaznamovala Novo mesto. Če vse to ostane samo v naših predalih in osebnih spominih, se lahko izgubi. Če pa gradivo *digitaliziramo, opišemo, povežemo in objavimo*, postane del skupnega spomina Novega mesta.
Zato vidimo pomembno novo vlogo maturantov: da postanemo tudi *e-promotorji kulturne dediščine Novega mesta.*

E-spomeniki kot nova oblika ohranjanja spomina
Ob praznovanju 280-letnice se je porodila zamisel o *Rastoči zbirki e-spomenikov Novega mesta*. E-spomenik ni nadomestilo za pravi spomenik, muzej, arhiv ali knjigo. Je njegova dopolnitev in povezovalec. Na enem mestu lahko poveže fotografije, dokumente, časopisne članke, knjige, pričevanja, video in zvočne posnetke ter povezave na Digitalno knjižnico Slovenije, muzejske, knjižnične, arhivske in druge digitalne zbirke.
E-spomenik lahko posvetimo *osebi, dogodku, ustanovi, podjetju, dosežku, stavbi ali kraju.* In zbirka ni nikoli dokončana. Lahko raste z vsakim novim dokumentom, fotografijo, pričevanjem ali odkrito povezavo. Prav maturanti smo lahko pomembni soustvarjalci takšne zbirke.

Od posameznika k sodelovanju
Pri tem pa tehnologija ni najpomembnejša. Najpomembnejše je *sodelovanje.* Maturanti lahko povezujemo Gimnazijo Novo mesto, Mestno občino Novo mesto, knjižnice, muzeje, arhive, društva, raziskovalce, medije, podjetja in posameznike. Vsak lahko prispeva nekaj.

Naše vodilo bi lahko bilo zelo preprosto: *če nekomu povemo vse, kar vemo, nam še vedno vse ostane. Skupaj pa vemo več.* Digitalna tehnologija omogoča, da se majhni prispevki številnih ljudi povežejo v veliko in trajno skupno zbirko.

Nova priložnost: umetna inteligenca
Danes imamo še eno možnost, ki je prejšnje generacije niso imele – *orodja umetne inteligence, kot je ChatGPT.* Pomagajo nam lahko pri iskanju idej in virov, urejanju gradiva, pripravi opisov, povzemanju dokumentov, prevajanju, oblikovanju vprašanj ter predstavljanju naše dediščine ljudem zunaj Slovenije.
Toda umetna inteligenca ne more nadomestiti človeka, ki pozna zgodbo, hrani fotografijo, se spominja dogodka ali zna presoditi pomen nekega dokumenta.
Zato je prava priložnost v povezovanju: *človeškega znanja + kulturne dediščine + digitalnih tehnologij + umetne inteligence + sodelovanja.*

Maturanti kot ambasadorji Novega mesta
Maturanti novomeške gimnazije živimo po Sloveniji in svetu. Delujemo v različnih poklicih, ustanovah in okoljih. To je veliko omrežje, ki ga do zdaj morda nismo dovolj prepoznavali kot razvojno možnost.
Vsak maturant je lahko majhen ambasador Novega mesta. Lahko deli povezavo. Prispeva fotografijo. Opozori na pomemben dokument. Zapiše spomin. Predlaga osebo za e-spomenik. Poveže ljudi, ki bi lahko sodelovali. Pomaga prevesti zgodbo v drug jezik. Majhen prispevek posameznika lahko v digitalnem okolju doseže veliko ljudi.

Od 280-letnice k prihodnosti
Zato naj praznovanje 280-letnice ne pomeni samo zaključka spominjanja na pomembno obletnico. Lahko pomeni tudi *začetek novega sodelovanja maturantov*.

Generacije pred nami so gradile šolo, mesto, ustanove in skupnost. Naša generacija ima možnost, da pomaga njihovo delo in zgodbe prenesti v digitalno okolje.
S tem kulturne dediščine ne samo ohranjamo. *Omogočamo ji, da živi, se povezuje in postaja dostopna novim generacijam.*

Zato danes vabimo maturante novomeške gimnazije: *Poiščimo. Digitalizirajmo. Povežimo. Objavimo. Delimo.* Prispevajmo vsak majhen delček k skupnemu digitalnemu spominu našega mesta.

Naj bo naše sporočilo preprosto:

Znanje povezuje generacije.
Sodelovanje ohranja spomin.
Digitalne tehnologije mu omogočajo, da potuje v prihodnost.

Maturanti novomeške gimnazije naj tudi s tem pokažemo: *dediščina ni samo tisto, kar smo prejeli od prejšnjih generacij. Dediščina je tudi tisto, kar bomo znali predati naslednjim.*

Vabilo vsakemu izmed nas:
naj vsak predlaga vsaj en e-spomenik ali prispeva eno fotografijo, dokument, spomin oziroma povezavo.

Hvala.